

Nowe zadania nauczyciela wychowania przedszkolnego we współczesnej polityce oświatowej państwa polskiego

New tasks of a pre-school teacher in contemporary educational policy of the Polish state

Streszczenie:

W niniejszym artykule przedstawione zostały zadania, jakie ma do zrealizowania po zmianach przepisów prawa od roku szkolnego 2018/2019 nauczyciel wychowania przedszkolnego. Autorka ukazuje konkretne zadania i obowiązki nauczycieli, które wynikają z obowiązujących przepisów prawa oświatowego w Polsce. Niezmiennie istotnym elementem jest odwoływanie się do konkretnych zapisów zawartych w ustawach i rozporządzeniach, które nakładają na nauczyciela określone zadania wynikające z polityki oświatowej państwa.

Słowa kluczowe:

edukacja przedszkolna, polityka oświatowa państwa, nauczyciel wychowania przedszkolnego, podstawa programowa.

Summary:

This article presents the tasks to be carried out by a pre-school teacher after changes in the law from the school year 2018/2019. The author shows specific tasks and responsibilities of teachers that result from applicable provisions of Polish educational law. An extremely important element is referencing to specific provisions contained in laws and regulations that impose on the teacher specific tasks resulting from Educational policy of the state.

Keywords:

pre-school education, educational policy of the state, pre-school teacher, core curriculum.

1. Uwagi wstępne.

Obecnie nauczyciel wychowania przedszkolnego zmagą się z wieloma nowymi wyzwaniami zawodowymi związanymi z przekazywaniem wiedzy jak również wspieraniem integralnego rozwoju każdego wychowanka. Stan edukacji przedszkolnej we współczesnej polityce oświatowej państwa polskiego, na przestrzeni ostatnich lat ulegał istotnym zmianom. Wychowanie przedszkolne po wielu latach zaniedbań zostało uznane za priorytet w polityce edukacyjnej państwa. Upowszechnienie wychowania przedszkolnego wśród najmłodszych dzieci, pochodzących z rodzin o najniższym statusie społecznym ze względu na zasięg biedy rodzin w Polsce, można uznać za kluczowe zadanie w realizacji celu ostatniej reformy, tj. wyrównywania szans edukacyjnych. Dlatego też dla prawidłowej realizacji polityki oświatowej państwa niezmiernie istotne jest jasne i konkretne określenie zadań jakie ma do spełnienia placówka przedszkolna i nauczyciel wychowania przedszkolnego. To od nauczyciela zależy wysoka jakość edukacji i dobre przygotowanie dzieci do dalszych etapów edukacji.

Przemiany ustrojowe dokonujące się w naszym kraju oraz wzrastające aspiracje edukacyjne społeczeństwa wręcz wymuszają na nauczycielach wychowania przedszkolnego zmianę dotychczasowego funkcjonowania. Zwiększenie zakresu obowiązków nauczycieli spowodowane zwiększoną autonomią szkół, ciągłym dążeniem do podniesienia skuteczności systemu edukacji, wzrastającym odsetkiem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, przy jednoczesnym pozostawieniu im dużej swobody w zakresie wyboru metod nauczania i materiałów dydaktycznych jest tendencją występującą niemal we wszystkich krajach Unii Europejskiej¹. Nauczanie i wychowanie nie może ograniczać się do tylko do realizacji podstawy programowej czy wybranego programu. Nauczyciel, chcąc sprostać zadaniom reformy musi być kompetentny, innowacyjny, twórczy, otwarty na potrzeby dziecka. Ma ich inspirować do podejmowania działań, wyzwalać ich inwencje i pomysłowość. Dynamiczny rozwój, ciągłe zmiany w systemie edukacji, reformy, wymagają od nauczycieli stałego śledzenia przepisów prawa, dokształcania i poszerzania swych kompetencji zawodowych, by sprostać wszystkim zadaniom wynikającym z polityki oświatowej państwa. Ostatnie lata w Polsce to okres bardzo dynamicznych zmian w systemie oświaty, w tym również na gruncie pedagogiki przedszkolnej. Czterokrotnie (Rozporządzeniem z 28 grudnia 2008 roku (poz. 993),

¹ *Zakres autonomii i odpowiedzialności nauczycieli w Europie*, Warszawa 2009, s.9. Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury.

Rozporządzeniem z 30 maja 2014 r. (poz. 803), Rozporządzeniem z 17 czerwca 2016 (poz. 895) oraz Rozporządzeniem z 14 lutego 2017 r. (poz. 356), została zmieniana podstawa programowa, która jest ustawowym dokumentem obowiązującym wszystkich nauczycieli w Polsce, niezależnie od rodzaju instytucji i podmiotów je prowadzących². Dlatego też, dla prawidłowej realizacji swoich działań niezmiernie istotne jest aby każdy nauczyciel wychowania przedszkolnego znał i wiedział jak ma realizować stojące przed nim zadania, które wynikają z polityki oświatowej państwa polskiego. Poniższy artykuł stanowi zebranie wszystkich zapisów zawierających informacje o zadaniach nauczyciela wychowania przedszkolnego.

2. Edukacja przedszkolna w polityce oświatowej państwa

Systematyczny rozwój teorii i praktyki wychowania przedszkolnego w Polsce datuje się od momentu powstania pierwszych przedszkoli na ziemiach polskich, zwanych ochronkami tj. od 1839 r. W roku 1961 wychowania przedszkole uznano za pierwsze ogniwo systemu oświaty, a za cel wychowania przedszkolnego przyjęto: „wszechstronny rozwój dzieci, przygotowanie do nauki w szkole oraz wsparcie dla pracujących rodziców w zapewnieniu dzieciom opieki wychowawczej”³. We współczesnej polityce oświatowej państwa Polskiego głównym celem wychowania przedszkolnego jest „wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to realizowane jest przez proces opieki, wychowania i nauczania – uczenia się, co umożliwia dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji”⁴.

Najważniejsze decyzje polityczne podjęte od roku 1991 zdecydowały o obecnym stanie edukacji przedszkolnej tj. o jej organizacji i finansowaniu. W celu upowszechnienia edukacji przedszkolnej wprowadzono od 1 września 2008 roku możliwość organizowania przez gminy, osoby prawne i fizyczne innych form wychowania przedszkolnego.⁵

Edukacja przedszkolna – to etap, w którym następuje stopniowe przygotowywanie dziecka do samodzielnego funkcjonowania poza rodziną i przygo-

---

² D. Waloszek, *Pedagogika przedszkolna*, Warszawa 2005, s. 168.

³ Ustawa z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz.U. z 1961 r., Nr 32, poz. 160)

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. (poz. 356), Załączniki nr 1

⁵ Ustawa z 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty (Dz.U. z 2007 nr 181 poz. 1292)

towanie do podjęcia nauki w szkole. To czas harmonijnego połączenia zabawy z nauką i opieką. Dlatego też jest ona bardzo ważna w każdej sferze rozwoju dziecka, jak również w przygotowaniu dzieci do uczenia się. Według definicji przedstawionej przez K. Kamińską przedszkole jest instytucją, która pełni funkcje opiekuńczo-wychowawczą, wspomaga proces wychowania w rodzinie poprzez zapewnienie opieki dzieciom oraz ukierunkowania ich rozwoju zgodnie z wrodzonym potencjałem oraz możliwościami⁶.

W chwili obecnej edukacja przedszkolna nie jest przywilejem dla określonej grupy dzieci, ale daje możliwości rozwojowe wszystkim dzieciom. Obejmuje ona dzieci od początku roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 3 lata, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat. Dzieci w wieku 6 lat są obowiązane odbyć roczne przygotowanie przedszkolne, natomiast dzieci 3-5 letnie mają prawo do korzystania z edukacji przedszkolnej. W sytuacji kiedy dzieci posiadają orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, mogą być objęte wychowaniem przedszkolnym, nie dłużej niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 9 lat⁷.

W Polsce istnieje wiele form prowadzenia działalności w zakresie wychowania przedszkolnego. Realizowane jest ono w przedszkolach publicznych lub prywatnych, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w innych formach wychowania przedszkolnego. Mogą funkcjonować przedszkola jedno lub wielooddziałowe. Przedszkola są czynne dziewięć lub więcej godzin a także funkcjonują pięciogodzinne, które zazwyczaj zakładane są na wsiach. Możemy również wskazać inne formy wychowania przedszkolnego takie jak:

- - „punkty przedszkolne, w których zajęcia prowadzone są przez cały rok szkolny, z wyjątkiem przerw ustalonych przez organ prowadzący;
- - zespoły wychowania przedszkolnego, w których zajęcia prowadzone są przez cały rok szkolny, ale tylko w niektóre dni tygodnia, z wyjątkiem przerw ustalonych przez organ prowadzący”⁸.

3.Nauczyciel wychowania przedszkolnego.

⁶ K. Kamińska, *Przedszkole*, w: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, tom IV, red. T. Pilch, Warszawa 2005, s. 1020-1032.

⁷ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz. U. z 2018 r. poz. 996 z późn. zm),art. 31.1, art.31.2, art. 31.4, art. 31.6.

⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz.U. z 2017 poz. 1657)

Niewiele osób uświadamia sobie jak wiele zadań, różnych aktywności, kompetencji, cech charakteru, podejścia do wykonywanej pracy i wysiłku związanego z ciągłym doskonaleniem kryje się pod tym zawodem. Z pojęciem „nauczyciel” spotykamy się od bardzo dawna. Nauczyciel to osoba, która uczy innych poprzez przekazywanie wiadomości lub naucza jak żyć⁹. Na przestrzeni lat znaczenie pojęcia nauczyciel ewoluowało. Zawsze jednak zasadniczą funkcją nauczyciela było uspołecznienie dzieci i przekazanie im dziedzictwa kulturowego tak, aby były przygotowane do funkcjonowania w społeczeństwie¹⁰. Nauczyciel przedszkola to odpowiednio przygotowany specjalista do pracy z dziećmi w wieku od 3 do 7 lat¹¹, który „rozumie rozwojowe i indywidualne potrzeby dziecka oraz znajduje trafne drogi ich zaspokajania w specyficznych warunkach placówek wychowania przedszkolnego”¹². Nauczyciel przedszkola to „odpowiednio przygotowany specjalista do pracy z dziećmi w wieku od 3 do 7 lat, w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkole podstawowej”¹³. Odpowiednio przygotowany czyli taki, który uzyskał wymagane kwalifikacje. W Polsce stanowisko nauczyciela może zajmować osoba, która posiada wyższe wykształcenie z odpowiednim przygotowaniem pedagogicznym lub ukończyła zakład kształcenia nauczycieli¹⁴. Szczegółowe natomiast wymagania i kwalifikacje wobec nauczycieli określa rozporządzenie MEN z dnia 1 sierpnia 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 1575). Jednak samo wykształcenie, ukończenie prestiżowej uczelni nie uczyni go „dobrym” nauczycielem. Potrzebne są tu jeszcze wewnętrzne predyspozycje oraz chęci do pracy. Nauczyciel powinien przestrzegać podstawowych zasad etycznych i moralnych, aby potrafił być odpowiednim wzorem do naśladowania¹⁵. To on ma rozbudzać emocje, ciekawość poznawczą, aspiracje, wyzwalać aktywność i twórczość dziecka¹⁶. Niezmiernie ważna jest też umiejętność planowania i aranżowania zarówno aktywności dzieci jak i otoczenia. Szczególnie teraz kiedy na nauczyciela spadają zadanie związane z realizacją nowej podstawy programowej (Dz. U. z 2017 poz. 356), w której czytamy, że nauczyciele organizują zajęcia wspierające rozwój dziecka, czyli tzw. zajęcia kierowane i niekierowane, organizują stałe i czasowe kącki za-

⁹ W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2001, s. 256.

¹⁰ H. Kwiatkowska, *Pedeutologia*, Warszawa 2008, s. 46-47.

¹¹ B. Muchacka, *Nauczyciel przedszkolny*, w: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, red. T. Pilch, t. III, Warszawa 2004, s. 570.

¹² A. Klim-Klimaszewska, *Pedagogika przedszkolna*, Warszawa 2005, s. 23.

¹³ B. Muchacka, s. 570.

¹⁴ Ustawa Karta Nauczyciela art. 9.1

¹⁵ Cz. Kupisiewicz, M. Kupisiewicz, *Nauczyciel*, w: *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 2009, s. 114.

¹⁶ Tamże, s. 160.

interesowań. Aranżują wnętrze, by umożliwić dzieciom podejmowanie prac porządkowych, celebrowanie posiłków oraz dostosowują je dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych¹⁷. Współczesny nauczyciel, chcąc być jednostką twórczą, która umie się wpasować w nurt edukacji włączającej, musi ciągle wzbogacać i doskonalić swój warsztat pracy poprzez udział w różnych formach doskonalenia zawodowego. Ponadto wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom dzieci, rodziców, pracodawcy musi wykraczać poza treści dotyczące realizacji programu nauczania i podejmować różnorodne działania innowacyjne.

Według H. Kwiatkowskiej znaczenie pojęcia nauczyciel przez ostatnie lata bardzo się zmieniło. Pozostały jednak zadania, które ma on do wypełnienia¹⁸. Głównym celem nauczyciela w przedszkolu jest „prawidłowe kształtowanie osobowości dziecka”¹⁹, a z tego wynikają różne zadania jakie ma do spełnienia. Można do nich zaliczyć: „organizowanie środowiska przedszkolnego, dbanie o wszechstronny rozwój dzieci, właściwe kształtowanie ich postaw, przekonań i zainteresowań, wyrabianie umiejętności i sprawności oraz stopniowe poszerzanie ich wiadomości”²⁰. Inne zadania jakie ma do spełnienia wychowawca w przedszkolu, to troska o zdrowie i bezpieczeństwo wychowanków²¹ oraz uspołecznienie i przekazywanie dziedzictwa kulturowego²². Według Anny Klim-Klimaszewskiej to nauczyciel tworzy klimat sprzyjający aktualizowaniu możliwości dziecka, wyzwala jego aktywność, pobudza ciekawość poznawczą, a poprzez to wyzwala wewnętrzną motywację do podejmowania działania²³. Współcześnie od nauczyciela wymaga się, aby był on nie tylko dydaktykiem, ale także wychowawcą, opiekunem, diagnostą, innowatorem, a także pośrednikiem pomiędzy przedszkolem a rodzicami.

4. Współczesna polityka oświatowa państwa polskiego.

Polityka oświatowa jest integralną częścią polityki społecznej. Obejmuje ona całokształt problemów dotyczących ustroju szkolnictwa, organizacji pro-

¹⁷ Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r.- Załącznik nr 1

¹⁸ H. Kwiatkowska, *Pedeutologia*, Warszawa 2008, s. 46-47.

¹⁹ J. Karbowiczek, M. Kwaśniewska, B. Surma, s.158.

²⁰ Tamże, s. 158.

²¹ A. Klim-Klimaszewska, s. 159-160.

²² J. Karbowiczek, M. Kwaśniewska, B. Surma, s.158.

²³ A. Klim-Klimaszewska, *Oczekiwania rodziców wobec edukacji przedszkolnej*, w: *Pedagogika*, t. XXVII, red. K. Rędziński, M. Łapota, Częstochowa 2018, s. 17

cesu nauczania, metod kształcenia i wychowania. W praktyce polityka oświatowa określa program działalności państwa w dziedzinie oświaty i wychowania, formułujący zasady organizacji systemu nauczania i wychowania jak również podstawy materialno – ekonomiczne funkcjonowania systemu oświatowego oraz systemu zarządzania instytucjami oświatowymi²⁴. Czyli jest to dział polityki państwa zajmujący się sprawami oświaty i wychowania. Polityka oświatowa nie jest wolna od czynników, które wpływają na jej funkcjonowanie. Są to uwarunkowania demograficzne, ekonomiczne, historyczno – narodowe, ustrojowo-polityczne, społeczne. Polskie prawo oświatowe każdemu ze swoich obywateli zapewnia możliwość kształcenia, natomiast dzieciom i młodzieży daje prawo do wychowania i opieki. A edukacja przedszkolna jest pierwszym ogniwem zintegrowanego systemu oświaty.²⁵ Państwo jest odpowiedzialne za stworzenie spójnego systemu oświatowego, oferującego wszystkim uczniom możliwość kształcenia się na odpowiednim poziomie.

Minister Edukacji Narodowej, koordynuje i realizuje politykę oświatową państwa i współdziała w tym zakresie z wojewodami oraz organami i jednostkami organizacyjnymi właściwymi w sprawach funkcjonowania systemu oświatowego.²⁶ Co roku na podstawie art. 60 ustawy *Prawo oświatowe* Minister Edukacji Narodowej ustala kierunki realizacji polityki oświatowej państwa na dany rok szkolny. Minister określa również zadania z zakresu nadzoru pedagogicznego dla kuratorów oświaty. Zgodnie z art. 51 „Kurator oświaty realizuje politykę oświatową państwa, a także współdziała z organami jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu i realizowaniu odpowiednio regionalnej i lokalnej polityki oświatowej, zgodnych z polityką oświatową państwa”²⁷. Głównym zadaniem kuratoriów oświaty stało się prowadzenie nadzoru pedagogicznego. 5 lipca 2018 roku Pani Minister Edukacji Anna Zalewska ogłosiła kierunki polityki edukacyjnej państwa na rok szkolny 2018/2019. Obok 100 rocznicy odzyskania niepodległości, wdrażania nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego i rozwoju kształcenia zawodowego znalazło się: kształcenie zawodowe, rozwój doradztwa zawodowego, rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli oraz bezpieczne i odpowiedzialne korzystanie

---

²⁴ W. Okoń, *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 2007, s. 315

²⁵ E. Zyzik, *Wybrane zagadnienia z pedagogiki przedszkolnej*, Kielce 2009, s. 9.

²⁶ J. Osiecka-Chojnacka, *Rola centralnych władz oświatowych w reformowanym systemie oświatowym*, Kraków 2013, s.11,14.

²⁷ *Prawo Oświatowe*, art. 51.5.

z zasobów dostępnych w sieci.²⁸ Minister Edukacji Narodowej wyznaczając co roku priorytety polityki oświatowej państwa określa priorytety, których uwzględnienie w działaniach szkół są obligatoryjne dla nadzoru pedagogicznego, a dyrektorzy powinni wykorzystywać je do planowania pracy przedszkoli.

5. Zadania nauczyciel wychowania przedszkolnego wynikające z obowiązujących przepisów prawa oświatowego.

Współczesny nauczyciel wychowania przedszkolnego obok bezpośredniej pracy z dziećmi ma do wykonania wiele zadań, które wynikają z zapisów zawartych w ustawach i rozporządzeniach²⁹ oraz wewnętrznych regulaminów i procedur obowiązujących w placówkach wychowania przedszkolnego.

²⁸ <https://www.gov.pl/web/edukacja/podstawowe-kierunki-realizacji-polityki-oswiatowej-panstwa-w-roku-szkolnym-2018/2019>

²⁹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. PRAWO OŚWIATOWE (Dz. U. z 2018 r., poz. 996 z późn. zm.); Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. PRZEPISY WPROWADZAJĄCE USTAWĘ PRAWO OŚWIATOWE (Dz. U. z 2017 r. poz. 60); Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 r., poz. 1457); Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2018 r. poz. 967); Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 138, 723); Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2018 poz. 917); Rozporządzenie MEN z dnia 4 kwietnia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2018 r., poz. 691); Rozporządzenie MEN z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1646); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. poz. 939); Rozporządzenia z dnia 14 lutego w sprawie podstaw programowych wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego (Dz. U. z 2017r., poz. 356); Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. (Dz. U. z 2017 poz. 1591); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 2017, poz. 1658); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań szkół i placówek (Dz. U. z 2017 r. poz. 1611); Rozporządzenie MEN z dnia 7 czerwca 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach. (Dz. U. z 2017 r., poz. 1147); Rozporządzenie MEN z dnia 16 lipca 2018 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. z 2018 r., poz. 1574); Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2017, poz. 1616); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1569); Rozporządzenie MEN z dnia 3 sierpnia 2018 w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1601); Rozporządzenie MEN z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. poz. 1055); Rozporządzenie MEN sprawie kryteriów i trybu dokonywania oceny pracy nauczycieli z dnia 29 maja 2018 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 1133); Rozporządzenie MEN w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych szkołach (Dz. U. z 2003r. Nr 6, poz. 69, z późn. zm);

Podstawowym zadaniem każdego nauczyciela wychowania przedszkolnego jest obowiązek kierowania się „w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych dobrem dzieci, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską, z poszanowaniem ich godności osobistej”³⁰. Nauczyciel obowiązany jest wspierać każdego wychowanka w jego rozwoju, rzetelnie realizować zadania związane z powierzonym mu stanowiskiem oraz dbać o bezpieczeństwo dzieci. W Karcie Nauczyciela znajduje się również nowy zapis obowiązujący od 1 września 2018 r., który mówi o tym, że nauczyciel winien doskonalić się zawodowo, zgodnie z potrzebami przedszkola³¹. Potrzeba ciągłego doskonalenia się zapewne będzie czynnikiem motywującym dla wielu nauczycieli, którzy osiągnęli już stopień zawodowy nauczyciela dyplomowanego i przez pewien czas nie dążyli do doskonalenia swoich kompetencji i nie podnosili swoich kwalifikacji. Doskonalenie zawodowe jest bardzo ważnym zadaniem nauczyciela w jego codziennej pracy. Współczesny świat, wychowankowie przedszkola i ich rodzice, ale również pracodawcy wymagają od nauczycieli wysokiej jakości świadczonych przez nich usług. Nie jest to możliwe bez ciągłego dbania o podnoszenie i wzbogacanie warsztatu pracy. Musimy však pamiętać, że to właśnie w bezpośrednim kontakcie nauczycieli z dziećmi realizowane są cele polityki oświatowej państwa i to od nich zależy jakość edukacji.

Każdy nauczyciel wychowania przedszkolnego niezależnie od formy wychowania przedszkolnego i podmiotów je prowadzących w swojej codziennej pracy musi realizować i kierować się zapisami zawartymi w najważniejszym dokumencie jakim jest podstawa programowa³². Podstawa programowa jest dokumentem prawnym, wydanym przez Ministra Edukacji Narodowej w formie rozporządzenia. Została opracowana według definicji wynikającej z prawa oświatowego i zawiera: „obowiązkowe cele kształcenia i treści nauczania, w tym umiejętności opisane w formie ogólnych i szczegółowych wymagań dotyczących wiedzy i umiejętności, które powinien posiadać uczeń po zakończeniu danego etapu edukacyjnego oraz zadania wychowawczo-profilaktyczne uwzględniane w programach wychowania przedszkolnego, jak również warunki i spo-

---

Rozporządzenie z dnia 31 października 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2018 poz. 2140)

³⁰ Prawo oświatowe, art.5.

³¹ Karta Nauczyciela, art. 6.

³² D. Waloszek, *Pedagogika przedszkolna. Metamorfoza statusu i przedmiotu badań*, Warszawa 2005, s. 168.

sób realizacji podstawy programowej”³³. Dla przedszkoli podstawa programowa zawarta jest w rozporządzeniu MEN z dnia 14 lutego 2017 roku (Dz. U. 2017 poz. 356–załącznik Nr 1).

Z zapisów zawartych w podstawie programowej wynikają dla nauczyciela wychowania przedszkolnego jasne i czytelne zadania jakie ma on do realizacji. Podstawa wskazując *główny cel wychowania przedszkolnego*, nakreśla główne zadanie dla nauczyciela, którym jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka, zapewnienie mu opieki, wychowania oraz odpowiedniego poziomu nauczania – uczenia się, tak by dziecko mogło odkryć własne możliwości na drodze edukacji aksjologicznej. W efekcie takiego wsparcia zadaniem nauczyciela jest takie kierowanie rozwojem dziecka by osiągnęło ono dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji.³⁴ Wśród zawartych w podstawie programowej 17 zadań dla przedszkola zawierają się też zadania dla nauczyciela. Należą do nich:

- 1) tworzenie, organizowanie i kreowanie:
  - warunków do zabawy, odpoczynku, do nabywania przez dzieci doświadczeń,
  - sytuacji do poznania przyrody, techniki, konstruowania, majsterkowania, planowania,
  - zajęć, a w tym rozwijanie zainteresowań językiem obcym nowożytnym,
  - sytuacji do poznania wartości społecznych, a także uzupełnianie treści wychowawczych za zgodą rodziców³⁵.
- 2) współdziałanie z rodzicami, instytucjami, organizacjami, różnymi środowiskami³⁶.
- 3) wspieranie/wzmacnianie:
  - wielokierunkowej aktywności, eksploracji świata (indywidualizacja),
  - mechanizmów uczenia się,
  - poziomu SI, poczucia wartości³⁷.
- 4) przygotowanie do rozumienia emocji, dbania o zdrowie; posługiwanie się j. obcym nowożytnym³⁸.

---

³³ D. Dziamska, M. Małyska, M. Wróblewska, J. Woźniak, *Komentarz do podstawy programowej wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej*, w: *Podstawa wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego z komentarzem*, Warszawa 2018, s. 48.

³⁴ Rozporządzenie z dn. 14.02.2017 r.- zał nr 1.

³⁵ Tamże, zadanie; 2, 4, 7, 10, 11, 13, 14, 16.

³⁶ Tamże, zadanie 12.

³⁷ Tamże, zadanie; 1, 3, 5, 6, 15.

³⁸ Tamże, zadanie 4, 8.

Każdy nauczyciel wychowania przedszkolnego pracujący w grupie dzieci 6-letnich winien mieć świadomość, że jest odpowiedzialny za realizację i wyposażenie dziecka w umiejętności i sprawności, jakie są zawarte w 4 obszarach podstawy programowej (społeczny, emocjonalny, fizyczny, poznawczy), by wychowanek mógł rozpocząć edukację w klasie I szkoły podstawowej.

Kolejne zadania dla nauczycieli, które wynikają z zalecanych warunków realizacji podstawy programowej, to dbałość o odpowiednie ułożenie proporcji zajęć przedszkolnych, z uwzględnieniem możliwości, potrzeb i prawidłowości rozwojowych dzieci oraz zasad metodyki wychowania przedszkolnego. Nauczyciel koniecznie w pracy z dziećmi musi uwzględniać naprzemiennność aktywności i oczywiście przestrzegać ramowego rozkładu dnia, a w tym czasie zajęć kierowanych. W edukacji przedszkolnej podstawową formą aktywności dzieci jest zabawa. Nauczyciel ma za zadanie wykorzystywać zabawę przy nauce, umożliwiać dzieciom korzystanie z zabawek bez nieuzasadnionych ograniczeń czasowych. W celu większego aktywizowania dzieci oraz uwzględniania indywidualnych potrzeb rozwojowych zadaniem nauczyciela jest odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni, w której poruszają się dzieci oraz stworzenie miejsc wypoczynku dla dzieci (szczególnie dla dzieci o SPE). Nauczyciel ma czuwać nad całościowym rozwojem dziecka, jednak zapisy w podstawie podkreślają, że nauczyciel ma nauczyć dzieci zasad prawidłowego i zdrowego spożywania posiłków oraz podejmowania czynności użytecznych, jak prace porządkowe po posiłkach czy zabawie. Niezmiernie istotnym zadaniem nauczyciela jest obowiązek badania, obserwowania i diagnozowania tych dzieci, które w danym roku mają rozpocząć naukę w szkole. Wszystkie te czynności musi realizować w relacji z rodzicami, udzielając informacji o postępach w rozwoju ich dziecka oraz zachęcać do współpracy w realizacji programu wychowania przedszkolnego³⁹. Obowiązek współpracy z rodzicami na rzecz rozwoju dzieci, pozyskiwania opinii rodziców oraz zachęcanie do współdecydowania w sprawach placówki akcentuje również wymagania 6 Rozporządzenie w sprawie wymagań szkół i placówek⁴⁰.

Od czasu kiedy wprowadzono do edukacji przedszkolnej (tj. 1 września 2017 r.) obowiązkową i bezpłatną naukę języka obcego dla wszystkich dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego, zadaniem nauczyciela jest dbanie aby stworzyć warunki umożliwiające dzieciom osłuchanie się z językiem obcym w różnych sytuacjach życia codziennego „m.in. poprzez kierowanie do

---

³⁹ Tamże, zalecane warunki realizacji.

⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań szkół i placówek (Dz.U z 2017 r. poz. 1611).

dzieci bardzo prostych poleceń w języku obcym w toku różnych zajęć i zabaw, wspólną lekturę książeczek dla dzieci w języku obcym, włączanie do zajęć rytmowanek, prostych wierszyków, piosenek oraz materiałów audiowizualnych”⁴¹. Warto podkreślić fakt, iż w dobie edukacji włączającej każdy z nas nauczycieli w swojej pracy może mieć w grupie dziecko z niepełnosprawnością. Wówczas przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym nie dotyczy „dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawności sprzężone, jeżeli jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym; lub inne niepełnosprawności jeżeli wynik to z indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego”⁴². Doprecyzowano również, że wobec dzieci niepełnosprawnych wychowanie przedszkolne dostosowuje się do ich możliwości psychofizycznych i komunikacyjnych oraz tempa rozwoju psychofizycznego. Nauczyciele wychowania przedszkolnego muszą dokładnie znać te zapisy i konsekwencje jakie z nich wynikają. Bowiem zadaniem nauczyciela jest odpowiednie rejestrowanie w stosunku do dziecka jakościowej realizacji podstawy programowej oraz adekwatnym zapisem w informacji o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole (MEN-I/74), którą nauczyciel wydajena podstawie dokumentacji prowadzonych obserwacji pedagogicznych dla dzieci 6-letnich i starszych przedszkolaków objętych wychowaniem przedszkolnym⁴³. Nauczyciel zobowiązany jest realizować i zrealizować podstawę programową wobec dzieci na koniec wychowania przedszkolnego. W związku z powyższym jego zadaniem jest monitorowanie realizacji podstawy programowej zarówno ilościowe jak i jakościowe⁴⁴. Dlatego też każdy nauczyciel monitoruje i analizuje osiągnięcia każdego dziecka, z uwzględnieniem jego możliwości rozwojowych, formułuje i wdraża wnioski z tych analiz⁴⁵. Sposobu dokumentowania dokonuje wg wewnętrznych ustaleń przyjętych w placówce wychowania przedszkolnego.

⁴¹ Rozporządzenie z dn. 14.02.2017 r.- zał nr 1, warunki realizacji pp. – 10 warunek.

⁴² Tamże, załącznik nr 1 str. 2.

⁴³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. poz. 939) - § 3.4.

⁴⁴ Ustawa Prawo oświatowe, art. 55.1.2

⁴⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań szkół i placówek (Dz.U z 2017 r poz. 1611)

Nauczyciel na etapie edukacji przedszkolnej, aby mógł w sposób sprawny i spójny realizować podstawę programową, dokonuje wyboru programu wychowania przedszkolnego, który podpowiada mu jak realizować podstawę. W ustawie o systemie oświaty zawarte zostały wskazówki i informacje, jakie musi nauczyciel uwzględnić przy wyborze programu wychowania przedszkolnego. Zadaniem nauczyciela jest przedstawianie dyrektorowi przedszkola programu wychowania przedszkolnego na dany etap edukacyjny. Sposób przedstawienia programu regulują wewnętrzne przepisy obowiązujące w placówce. Program wychowania przedszkolnego i programy nauczania zgłaszane przez nauczyciela, powinny być dostosowane do potrzeb i możliwości dzieci, dla których są przeznaczone. Po spełnieniu wymogów formalnych dyrektor przedszkola, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, dopuszcza do użytku w danym przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej, lub innej formie wychowania przedszkolnego programy, które stanowią odpowiednio zestaw programów wychowania przedszkolnego⁴⁶.

Pisząc o programach należy wspomnieć, że po raz pierwszy od roku szkolnego 2018/2019 nauczyciele wychowania przedszkolnego muszą realizować treści z opracowanego i wdrożonego przez przedszkole programu z zakresu doradztwa zawodowego. Zobowiązani są doprowadzenie zaplanowanych i systematycznych działań celem zapoznania dzieci z wybranymi zawodami oraz rozwijania ich zainteresowań i predyspozycji. Nauczyciel w celu realizacji preorientacji zawodowej dzieci w wieku przedszkolnym musi znać i realizować treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego zawarte w zał. nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. (poz. 1675)⁴⁷.

Zadania nauczyciela wychowania przedszkolnego we współczesnej polityce oświatowej państwa wynikają również z wielu innych zapisów prawnych. Ustawa Prawo oświatowe nakłada na nauczycieli pracujących w grupach dzieci 6-letnich i starszych (pamiętajmy, że dziecko z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego może uczęszczać do przedszkola do 9 roku życia zaś dziecko bez orzeczenia może być tylko jeden raz odroczone od obowiązku szkolnego), potrzebę kontrolowania aby spełniały obowiązek przedszkolny. Przez niespełnienie obowiązku uznaje się nieusprawiedliwioną nieobecność dziecka w okresie jednego miesiąca na co najmniej 50% dni⁴⁸. Kiedy taka sytuacja miałaby

---

⁴⁶ Ustawa o systemie oświaty, art.22 a.

⁴⁷ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. (poz. 1675) –za. ł nr 1§ 2. 1. 1 2.

⁴⁸ Prawo oświatowe, art. 42. 1.

miejsce, wówczas nauczyciel o zaistniałym fakcie zobowiązany jest poinformować dyrektora przedszkola.

Kolejny akt prawny kształtujący politykę oświatową i wskazujący zadania nauczyciela wychowania przedszkolnego prezentuje zadania dla nauczyciela w zakresie czasu prowadzonych przez niego zajęć oraz pracy w zespołach nauczycielskich. Rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli zawiera informacje, że „organizację pracy przedszkola określa ramowy rozkład dnia ustalony przez dyrektora przedszkola na wniosek rady pedagogicznej. Zadaniem każdego nauczyciela jest opracowanie na podstawie ramowego rozkładu, szczegółowego rozkładu dnia dla grupy, nad którą sprawuje opiekę, z uwzględnieniem potrzeb i zainteresowań dzieci”⁴⁹. Każdy nauczyciel w Polsce ma świadomość, iż ramowy rozkład dnia, który otrzyma od dyrektora przed rozpoczęciem roku szkolnego musi wpisać do dziennika zajęć grupowych, zaś szczegółowy opracowuje jako oddzielny dokument, który zatwierdza dyrektor w terminie określonym w przedszkolu. Szczegółowy rozkład dnia musi przestrzegać ram czasowych określonych w ramowym rozkładzie dnia ale musi mieć rozpisane kolejne aktywności jakie przewidziane są w ramowym rozkładzie. Tu nauczyciel wpisuje program, który wybrał do realizacji oraz nazwy konkretnych zajęć czy aktywności, w których biorą udział dzieci z jego grupy (np. zajęcia ruchu Rozwijającego W. Sherborn'e, kółko teatralno-muzyczne, zajęcia z nornic-walking, rehabilitacja ruchowa). W szczegółowym rozkładzie dnia określa również kiedy odbywać się będzie praca z dziećmi objętymi pomocą psychologiczno-pedagogiczną lub też zajęcia rewalidacyjne (jeśli w grupie jest dziecka z niepełnosprawnością). Ten też akt prawny informuje, że zadaniem nauczyciela jest sprawowanie opieki nad powierzonym mu oddziałem⁵⁰ oraz, że nauczyciel zobowiązany jest do brania udziału w pracach zespołów, które działają w placówce. Zespoły zostają powołane przez dyrektora z równoczesnym wskazaniem przewodniczącego zespołu oraz jego członków. Zespół określa plan pracy i zadania do realizacji w danym roku szkolnym. Podsumowanie pracy zespołu odbywa się podczas ostatniego w danym roku szkolnym zebrania rady pedagogicznej.⁵¹ Niezależnie od tego do ilu zespołów nauczyciel jest powołany (np. zespół ds. nowelizacji statutu, ewaluacji wewnętrznej, promocji przedszkola, współpracy ze środowiskiem) jest

⁴⁹ Tamże § 12. 5.

⁵⁰ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 kwietnia 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2018 r., poz. 691), § 12. 2.

⁵¹ Tamże § 4. 1, § 4..2.

zobowiązany do aktywnej w nim pracy, zgodnie z ustalonym harmonogramem i pełnioną funkcją.

Nauczyciel wychowania przedszkolnego w tym też rozporządzeniu znajduje informację dotyczącą realizacji kolejnego zadania tj. czasu trwania zajęć. Sprawą oczywistą jest, że „godzina prowadzonych przez nauczyciela zajęć nauczania, wychowania i opieki w przedszkolu trwa 60 minut”⁵². Niestety nie zawsze nauczyciele przestrzegają zasad metodyki wychowania przedszkolnego oraz zapisu z § 9. 1w/w rozporządzenia, które określa iż czas prowadzonych w przedszkolu zajęć dla dzieci 3–4 letnich to – około 15 minut zaś dla dzieci 5–6 letnich to około 30 minut. Nadal jeszcze dość często zdarza się, że nauczyciele prowadząc codzienne zajęcia kierowane lub prezentując zajęcia pokazowe czy też obserwowane przez dyrektora nie trzymają się ram czasowych. Zajęcia ich trwają zbyt długo i nie są czasowo dostosowane do możliwości psychofizycznych dzieci w nich uczestniczących. Nauczyciele muszą również wiedzieć, że w sytuacji gdyby w przedszkolu było dziecko z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego to dla niego godzina zajęć rewalidacyjnych trwa 60 minut ale w okresie tygodniowym⁵³. Czas trwania zajęć rewalidacyjnych musi być dostosowany do wieku dzieci np. 3-4 latek ma mieć 4 zajęcia w tygodniu po max. 15 min. Za 5-6 latek 2 zajęcia po max. 30 min. Przestrzeganie ramowego rozkładu dnia oraz poprawności czasowej prowadzonych przez nauczyciela zajęć jest niezmiernie ważną informacją podczas dokonywania oceny merytorycznej realizowanej przez nauczyciela pracy oraz jako informacja do prowadzonego w placówkach nadzoru pedagogicznego (np. kontroli, monitorowania).

Kolejne zadania nauczyciela wychowania przedszkolnego we współczesnej polityce oświatowej państwa polskiego dotyczą rodzaju i sposobu prowadzenia dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej. Dokumentem potwierdzającym pracę nauczyciela jest dziennik zajęć. Rozporządzenie MEN z dnia 25 sierpnia 2017 r. jasno określa jak ma być prowadzona dokumentacja. To w nim nauczyciel przeprowadzenie zajęć potwierdza podpisem. W nim nauczyciel wpisuje „nazwiska i imiona dzieci, daty i miejsca urodzenia oraz adresy ich zamieszkania, imiona i nazwiska rodziców oraz adresy ich zamieszkania, jeżeli są różne od adresu zamieszkania dziecka, adresy poczty elektronicznej rodziców i numery ich telefonów, jeżeli je posiadają, oraz tematy przeprowadzonych zajęć, a także godziny przyprowadzania i odbierania dziecka z przedszkola. W dzienniku odnotowuje się obecność dzieci na zaję-

---

⁵² Tamże, § 9. 1.

⁵³ Tamże, § 9. 3.

ciach w danym dniu”⁵⁴. Nauczyciel oprócz dziennika zajęć grupowych winien prowadzić dzienniki do zajęć dodatkowych rozwijających zainteresowania i uzdolnienia (np. kół zainteresowań) lub zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej (np. zajęć korekcyjno-kompensacyjnych) jeśli je prowadzi. Do dziennika tych zajęć nauczyciel również wpisuje się imiona i nazwiska odpowiednio dzieci, daty i tematy przeprowadzonych zajęć, liczbę godzin tych zajęć oraz odnotowuje się obecność odpowiednio dzieci. Do dziennika zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej nauczyciel wpisuje również indywidualny program pracy z dzieckiem, a w przypadku zajęć grupowych – program pracy grupy oraz tygodniowy rozkład zajęć, daty i czas trwania oraz tematy przeprowadzonych zajęć, ocenę postępów i wnioski dotyczące dalszej pracy z dzieckiem, oraz odnotowuje obecność dziecka ⁵⁵. Jeżeli byłaby taka sytuacja, że nauczyciel został wyznaczony do pracy dla dziecka objętego indywidualnym obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym, to dla niego prowadzi odrębnie dziennik⁵⁶.

Nauczyciel wychowania przedszkolnego, jeżeli ma w swojej grupie dziecko z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego lub dzieci objęte pomocą psychologiczno-pedagogiczną musi dla każdego z nich prowadzić indywidualną teczkę , w której gromadzi dokumentację badań i czynności prowadzonych w stosunku do dziecka, w tym przez specjalistów tj. arkusze obserwacji, diagnozy gotowości szkolnej, opinie, karty kontaktów np. z rodzicami, plan pracy dla dziecka objętego pomocą psychologiczno-pedagogiczną, a dla dziecka z niepełnosprawnością -arkusz wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania dziecka i Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny.⁵⁷

Poruszając zagadnienie dokumentowania pracy nauczyciela warto zwrócić uwagę na to, że nauczyciel wychowania przedszkolnego zgodnie z zapisami w prawie oświatowym ma dowolność w wyborze rodzajów, sposobów oraz czasu opracowania i prowadzenia przez siebie dokumentacji, która będzie potwierdzenia zrealizowanych przez niego zadań. Jest tylko jeden dokument, który musi mieć formę ogólnie wskazaną, to wzór MEN-I/74 czyli informacja o gotowości dziecka do podjęcia nauki w szkole z terminem wykonania do końca kwietnia, w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko ma podjąć

⁵⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1646)- § 2. 1 i § 11. 1.

⁵⁵ Tamże, § 11. 3.

⁵⁶ Tamże, § 13.

⁵⁷ Tamże, § 19.

naukę w klasie I szkoły podstawowej⁵⁸. Inne dwa dokumenty, które jest zobowiązany prowadzić nauczyciel wychowania przedszkolnego wraz z nauczycielem wspomagającym dla dzieci z orzeczeniem o potrzebie specjalnego to IPET oraz wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania dziecka. § 6. 1 i § 6. 10 rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578) zawiera informacje na temat tego co powinna zwierać wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania dziecka i co winien określać Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny. Ustawodawca wskazał w przypadku tychże dokumentów termin ich opracowania. IPET „do dnia 30 września roku szkolnego, w którym uczeń rozpoczyna od początku roku szkolnego realizowanie wychowania przedszkolnego, albo w ciągu 30 dni od dnia złożenia w przedszkolu , orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego”⁵⁹. Przed opracowaniem IPET-u zespół musi dokonać wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania dziecka. Wszelkie inne dokumenty potwierdzające realizację przez nauczyciela wychowania przedszkolnego zadań są wewnętrzną regulacją w każdej placówce.

6. Uwagi końcowe.

Analizując i podsumowując powyższe zapisy dotyczące zadań nauczyciela wychowania przedszkolnego należy stwierdzić, iż współczesny nauczyciel ma obowiązek:

- realizować, monitorować (ilościowo i jakościowo) i zrealizować podstawę programową wychowania przedszkolnego;
- dokonać wyboru programów pracy opiekuńczo-wychowawczo-dydaktycznych (do realizacji z grupą i na zajęcia dodatkowe) w tym programu preorientacji zawodowej i je realizować;
- opracować szczegółowy rozkład dnia;
- na bieżąco prowadzić dziennik zajęć grupowych oraz innych zajęć dodatkowych oraz w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- planować swoją pracę np. miesięczne lub tygodniowe plany pracy;
- chronić dane osobowe dzieci;

---

⁵⁸ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. poz. 939)- § 3.4.

⁵⁹ Tamże, § 6.10.

- prowadzić współpracę z rodzicami (np. plany pracy, karty kontaktów);
- współpracować ze środowiskiem (np. plan współpracy, zapisy w dzienniku);
- działać w zespołach nauczycielskich (np. opracowywać plany ich pracy, realizować je i podsumowywać pracę);
- prowadzić obserwacje dzieci, wykonać diagnozę gotowości szkolnej (dla 6-latków i starszych);
- opracować Informację o stanie gotowości szkolnej dla dziecka, które od września rozpocznie naukę w klasie I szkoły podstawowej;
- dla dzieci objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną opracować stosowne dokumenty np. plany pracy, dokonać oceny jej efektywności oraz analizy skuteczności podejmowanych działań;
- dla dzieci z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego wykonać wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania dziecka oraz opracować IPET;
- dla dzieci, których rodzice zechcą skorzystać z pomocy poradni psychologiczno-pedagogicznej nauczyciel winien opracować opinie;
- przygotować dokumentację na radę pedagogiczną (obserwacyjną, okresową i końcową) zgodnie z wewnętrznymi zasadami panującymi w placówkach wychowania przedszkolnego;
- podnosić swoje kwalifikacje, doskonalić się zawodowo np. uczestniczyć w kursach, warsztatach, studiach podyplomowych, uzyskiwać kolejne stopnie awansu zawodowego.

Wielość zadań, jakie stoją przed nauczycielem wychowania przedszkolnego, wymagają od niego precyzyjnego rozplanowania swojej pracy, systematyczności, dokładności, solidności i oczywiście śledzenia na bieżąco przepisów obowiązującego prawa. Dobrze przygotowany nauczyciel tj. korzystający z różnych form wsparcia (porad, konsultacji, szkoleń zewnętrznych), dbający o samodoskonalenie (śledzący literaturę fachową, przepisy prawa) oraz potrafiący współpracować w zespole, nie będzie miał problemu z realizacją zadań, jakie wynikają z polityki oświatowej państwa. Musimy jednak pamiętać, że współczesny nauczyciel to nauczyciel twórczy i innowacyjny.

Bibliografia:

- Dziamka D., Małyska M., Wróblewska M., Woźniak J., *Komentarz do podstawy programowej wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej*, w: *Podstawa wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego z komentarzem*, Warszawa 2018.
- Edukacja małego dziecka. Nauczyciel-wychowawca w przedszkolu i szkole*, tom 5, red. E. Ogrodzka – Mazur, U. Szuścik, M. Zalewska – Bujak, Kraków 2013.
- Hornby G., Hall C., Hall E., *Nauczyciel wychowawca*, Gdańsk 2002.
- Kamińska K., *Przedszkole*, w: *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, tom IV, red. T. Pilch, Warszawa 2005.
- Klim- Klimaszewska A., *Oczekiwania rodziców wobec edukacji przedszkolnej*, w: *Pedagogika*, t. XXVII, red. K. Rędziński, M. Łapota, Częstochowa 2018.
- Klim-Klimaszewska A., *Pedagogika przedszkolna*, Warszawa 2005.
- Kurzyna-Chmiel D., *Podstawy prawne i organizacyjne oświaty. Prawo oświatowe w zarysie*, Warszawa 2009.
- Kwiatkowska H., *Pedeutologia*, Warszawa 2008.
- Kwieciński Z., Śliwerski B., *Pedagogika*, t. II, Warszawa 2004,
- Marek Z., Mółka J., Mółka M., *Wychowanie i praca. W trosce o integralny rozwój człowieka*, Kraków 2017.
- Okoń W., *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 2001.
- Okoń W., *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 2007.
- Śliwerski B., *Jak zmieniać szkołę? Studia z polityki oświatowej i pedagogiki porównawczej*, Kraków 2010.
- Śliwerski B., *Edukacja (w) polityce. Polityka (w) edukacji*, Kraków 2015 .
- Śliwerski B., *Szkoła na wirażu zmian politycznych*, Kraków 2013.
- Śliwerski B., *Pedagogika wobec edukacji, polityki oświatowej i badań naukowych. Pedagogika*, t.2. Gdańsk 2006.
- Waloszek D., *Pedagogika przedszkolna*, Warszawa 2005.
- Waloszek D., *Pedagogika przedszkolna. Metamorfoza statusu i przedmiotu badań*, Warszawa 2005.
- Zakres autonomii i odpowiedzialności nauczycieli w Europie*, Warszawa 2009.
- Zyzik E., *Wybrane zagadnienia z pedagogiki przedszkolnej*, Kielce 2009.